

Nr 22

Utlåtande i anledning av väckta motioner om rätt för polisen att flytta och omhändertaga fordon i vissa fall.

Tredje lagutskottet har behandlat två inom riksdagen väckta och till lagutskott hänvisade motioner, nr 596 i första kammaren av herr *Strandberg m.fl.* och nr 732 i andra kammaren av herr *Oskarson m.fl.*

Motionerna, som är likalydande, har i huvudsak följande innehåll.

Motionärerna anför att de feluppställda och övergivna fordonen inom stadsplanerat område, med den ökade trafikintensiteten och den växande användningen av maskiner av olika slag för väghållning, allt oftare och i allt högre grad utgör en fara eller ett hinder för trafiken och gatuhållningen. De rostiga och vanvårdade bilarna är även störande ur estetisk synpunkt. Det stöd som på olika ställen i lagstiftningen kan återfinnas för undanskaffande av sådana fordon är enligt motionärernas mening inte till fyllest. Motionärerna erinrar om att parkeringskommittén föreslagit att vägtrafikförordningen skall kompletteras med en regel om rätt för polisen att flytta och omhänderta fordon som uppställts i strid mot förordningens bestämmelser eller bestämmelser i lokal trafikföreskrift. Något initiativ i linje med kommitténs förslag har emellertid inte tagits.

Motionärerna hemställer, »att Riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att vägtrafikförordningen ändras i enlighet med vad i denna motion förordas», varmed torde avses i enlighet med parkeringskommitténs förslag.

Gällande rätt

I vägtrafikförordningen finns inga regler om rätt att flytta eller omhänderta fordon. För sådana åtgärder har stöd hämtats från annan lagstiftning, främst i *polisinstruktionens 2 och 18 §§*. I 2 §, som avhandlar polisens uppgifter, stadgas bl.a. att polisen har att upprätthålla allmän ordning och säkerhet, medan 18 § ger polisen rätt att tillgripa våld, då tjänsteuppgiften ej kan lösas på annat sätt. *Rättegångsbalkens regler i 27 kap. om beslag* tillämpas beträffande fordon som polisen behöver förfoga över för utredning om brott eller som misstänks vara stulna. *Hittegodslagens bestämmelser* om polismyndighets befogenhet att omhänderta hittegods åberopas särskilt beträffande övergivna fordon och fordon, som under lång tid kvarstått på samma plats. *Naturvårdslagens bestämmelser* till skydd mot nedskräpning ger slutligen vissa möjligheter att ingripa mot övergivna bilvrak.

Parkeringskommitténs förslag

Enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 september 1960 har sakkunniga tillkallats för att verkställa översyn av gällande rättsregler om anordnande av parkeringsplatser för motorfordon m.m. Chefen för kommunikationsdepartementet har därefter den 27 juli 1961 till kommittén överlämnat en framställning från Föreningen Sveriges polismästare angående utvidgning av polismyndigheternas befogenhet att flytta och omhänderta fordon som anträffats olovligen uppställda på allmän plats. Kommittén har anbefallts att ta framställningen jämte däröver efter remiss inkomna yttranden under övervägande vid fullgörandet av utredningsuppdraget.

Kommittén har i ett den 18 september 1962 avgivet delbetänkande (stencilerat) till behandling upptagit bl.a. frågan om polisens befogenhet att flytta och omhänderta fordon, som anträffats olovligen uppställda på allmän plats m.m.

Kommittén framhåller att parkeringsböter och nuvarande möjligheter att bortflytta på allmän plats felaktigt uppställda fordon inte längre är tillfyllest för att effektivt komma till rätta med feluppställningar. Dessa har kommit att utgöra ett ökande hinder för trafik säkerhet, god trafikavveckling, rationell väghållning och gatuhållning samt allmän ordning över huvud taget. Genom vidgad rätt till bortflyttning kan enligt kommitténs mening vinnas inte bara rättelse i det enskilda fallet utan också en starkt återhållande verkan mot felparkering i allmänhet.

Kommittén föreslår att regler om bortflyttning och omhändertagande av fordon införs i 49 § vägtrafikförordningen. Enligt förslaget skall polisman äga föranstalta om flyttning och omhändertagande av fordon, som uppställts i strid mot bestämmelser i förordningen eller lokal trafikföreskrift. Ingreppande förutsätts kunna ske även av särskilda trafikövervakare. Kostnaden för förfarandet bör enligt kommitténs mening förskjutas av huvudmännen för polisen och skall enligt förslaget återgäldas av den som gjort sig skyldig till den felaktiga uppställningen.

I betänkandet har behandlats vissa frågor om det fortsatta förfarandet med omhändertagna fordon samt om skadestånd m.m. utan att föranleda några förslag från kommitténs sida.

Parkeringskommitténs betänkande har remissbehandlats. Kommitténs förslag i den del, varom nu är fråga, har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av åtskilliga remissinstanser. Övriga remissorgan har i allmänhet ej haft något att invända mot kommitténs bedömning att behov föreligger av författningsreglerad rätt att flytta fordon. Mot utformningen av förslaget har emellertid riktats ganska stark kritik.

Inom Kungl. Maj:ts kansli pågår för närvarande bearbetning av frågan med ledning av parkeringskommitténs betänkande och remissvaren däröver.

Bilskrotningsutredningens förslag

Frågan om polisens befogenhet att flytta och omhänderta fordon som anträffats olovligen uppställda på allmän plats har visst samband med frågan om omhändertagandet av övergivna bilvrak. Denna fråga har övervägts av bilskrotningsutredningen i dess den 7 mars 1964 avgivna betänkande (SOU 1964: 21) med förslag bl.a. till lag om omhändertagande av övergivna bilvrak.

Enligt lagförslaget skall övergivet bilvrak omhändertas och skrotas efter beslut av polismyndigheten, som också har att verkställa beslutet. Med bilvrak förstås i lagen motorfordon, som inte kan användas för sitt ursprungliga ändamål utan att därå nedläggs kostnad, som uppenbart överstiger fordonets saluvärde vid påträffandet. Bilvrak, som saknar registreringsskylt eller annat identifieringsmärke, skall anses övergivet. Beträffande annat bilvrak skall underrättelse lämnas ägaren om att bilvraket under vissa förutsättningar skall anses övergivet.

Bilskrotningsutredningens förslag har remissbehandlats. Inom Kungl. Maj:ts kansli pågår för närvarande bearbetning av frågan med ledning av betänkandet och remissvaren däröver.

Här må även nämnas att det vid innevarande års riksdag har väckts motioner (I: 348 och II: 407) angående omhändertagandet av övergivna bilvrak med hemställan att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla att förslag i frågan föreläggs riksdagen. Motionerna har behandlats av allmänna beredningsutskottet i dess utlåtande nr 7 år 1966, till vilket här må hänvisas.

Utskottet

Trafiklagstiftningen saknar för närvarande bestämmelser, som ger polisen rätt att flytta eller omhänderta fordon som uppställts i strid mot stadganden i vägtrafikförordningen eller lokala trafikföreskrifter. För sådana åtgärder har stöd hämtats från annan lagstiftning, främst i polisinstruktionens bestämmelser om skyldighet för polisen att upprätthålla allmän ordning och säkerhet.

Parkeringskommittén har i ett år 1962 avgivet betänkande föreslagit, att i vägtrafikförordningen skall införas en bestämmelse, som ger polisen den ifrågavarande befogenheten att flytta eller omhänderta fordon. I motionerna hemställs att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, att vägtrafikförordningen ändras i enlighet med nämnda förslag.

Som framhållits i parkeringskommitténs betänkande och motionerna får nuvarande möjligheter att bortflytta på allmän plats felaktigt uppställda fordon anses vara otillräckliga för att komma till rätta med problemet. De felaktigt uppställda fordonen utgör otvivelaktigt ett ökande hinder bl. a.

för trafiksäkerhet, framkomligheten i trafiken samt rationell väghållning och gatuhållning. Utskottet anser sålunda att behov av en författningsmässig reglering av hithörande frågor föreligger. Frågorna har nära samband med spörsmålen om de övergivna bilvraken och det förslag rörande omhändertagandet av sådana som framlagts av bilskrotningsutredningen i dess år 1964 avgivna betänkande. Enligt vad utskottet erfarit bearbetas hela detta problemkomplex för närvarande inom Kungl. Maj:ts kansli med ledning av parkeringskommitténs och bilskrotningsutredningens nämnda betänkanden samt remissyttrandena däröver. En inom kommunikationsdepartementet utarbetad promemoria med förslag till lagstiftning i ämnet kommer inom kort att utsändas på remiss. Med hänsyn härtill är någon riksdagens åtgärd i anledning av motionerna inte påkallad.

Utskottet för sålunda hemställa,

att förevarande motioner, I:596 och II:732, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 9 mars 1966

På tredje lagutskottets vägnar:

ERIK ALEXANDERSON

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Alexanderson, Svante Kristiansson, Ebbe Ohlsson, Erik Jansson*, Nils-Eric Gustafsson, Åkesson, Wirmark* och Torsten Hansson;

från andra kammaren: herrar Levin, Nyberg, fru Torbrink, herrar Grebäck, Persson i Tandö, Svenning*, Hamrin i Kalmar och Bengtson i Solna*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.